

Hur fördelas konsumtionsutgifterna för livsmedel mellan aktörerna i livsmedelskedjan?

Hanna Karikallio

Pellervo ekonomisk forskning PTT

Pellervon taloustutkimus

Hur fördelar sig utgifterna för mat i livsmedelskedjan?

- Infallsvinkeln grundar sig på de inhemska livsmedlens, alkoholfria dryckernas och restaurangtjänsternas totala konsumtionskostnad (=livsmedelskedjan bruttovärde) fördelat på livsmedelskedjans mest betydande delar: jordbruk, industri, handel och restaurang samt skatt.
- I och med att forskningen berört den inhemska livsmedelskedjan har importen definierats till en egen del av livsmedelskedjan. På motsvarande sätt har exporten och den andel råvaror som använts till exportlivsmedel tagits bort från andelarna.

Bruttovärdet på den inhemska livsmedelskedjan (totalt 14,4 miljarder €) år 2009

-utan produktion och försäljning av alkoholdrycker och fodern

Handel och restaurang 1,7 miljarder euro	Industri 0,9 miljarder euro

IMPORT

Mervärdesskatt på livsmedel 1,7 miljarder euro	Mervärdesskatt på restaurangtjänster 0,5 miljarder euro	acciser

SKATTER

Försäljning av inhemska producerade livsmedel 4,1 miljarder euro	Försäljning av importlivsmedel 1,7 miljarder euro

HANDEL OCH RESTAURANG

Produktion av livsmedel från inhemska råvaror 4,0 miljarder euro	Produktion av livsmedel från utländska råvaror 0,9 miljarder euro	Produktion av exportlivsmedel 1,2 miljarder euro

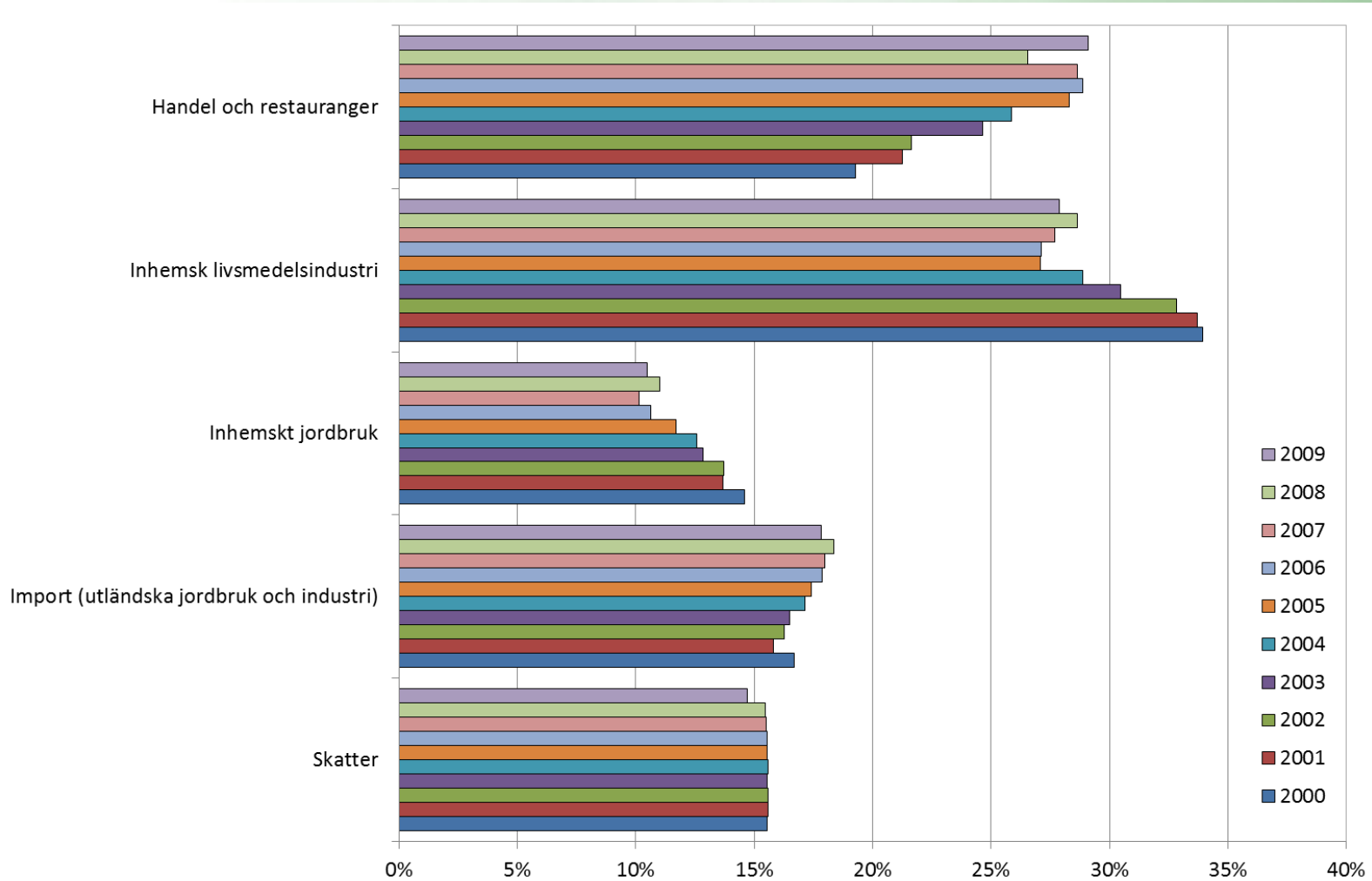
LIVSMEDELSINDUSTRI

För produktion av inhemska livsmedel 1,5 miljarder euro	För produktion av exportlivsmedel 0,3 miljarder

JORDBRUK

Fördelning av konsumtionsutgifter på mat i livsmedelskedjan 2000–2009

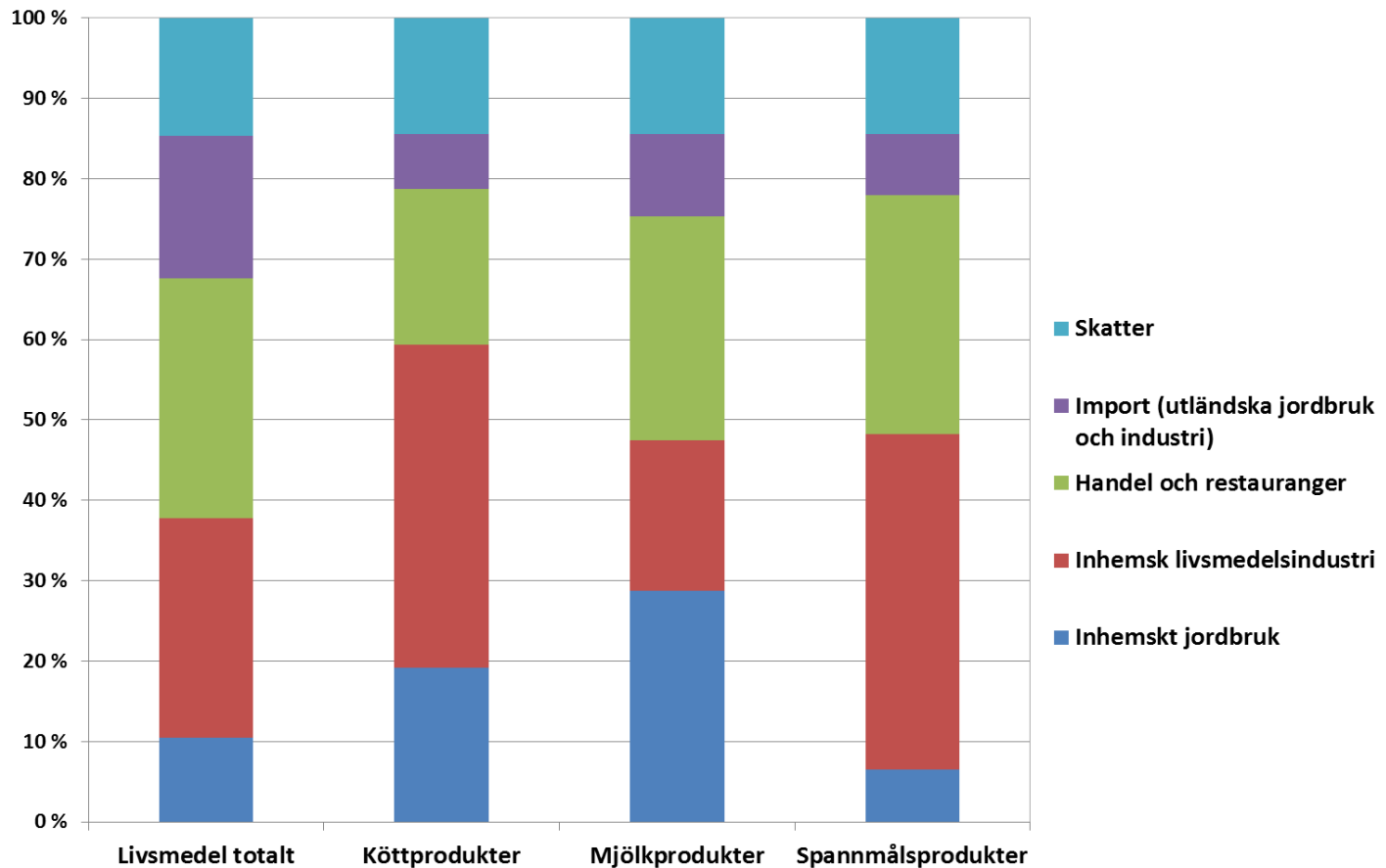

Centrala iakttagelser

- Framtill 2005 har utvecklingen gått i en klar riktning: Handels och restaurangernas andel har växt medan jordbrukets och livsmedelsindustrins andel har krympt i motsvarande grad. Från 2005 fram har utvecklingen varit mer stabil.
- År 2008 kunde jordbruket och livsmedelsindustrin höja sin andel på bekostnad av handel och restaurang. På grund av faktorer som berodde på utbud och efterfrågan förstärktes jordbrukets och livsmedelsindustrins förhandlingsförmåga detta år.

Fördelning av konsumtionsutgift på mat enligt produktgrupp i livsmedelskedjan år 2009

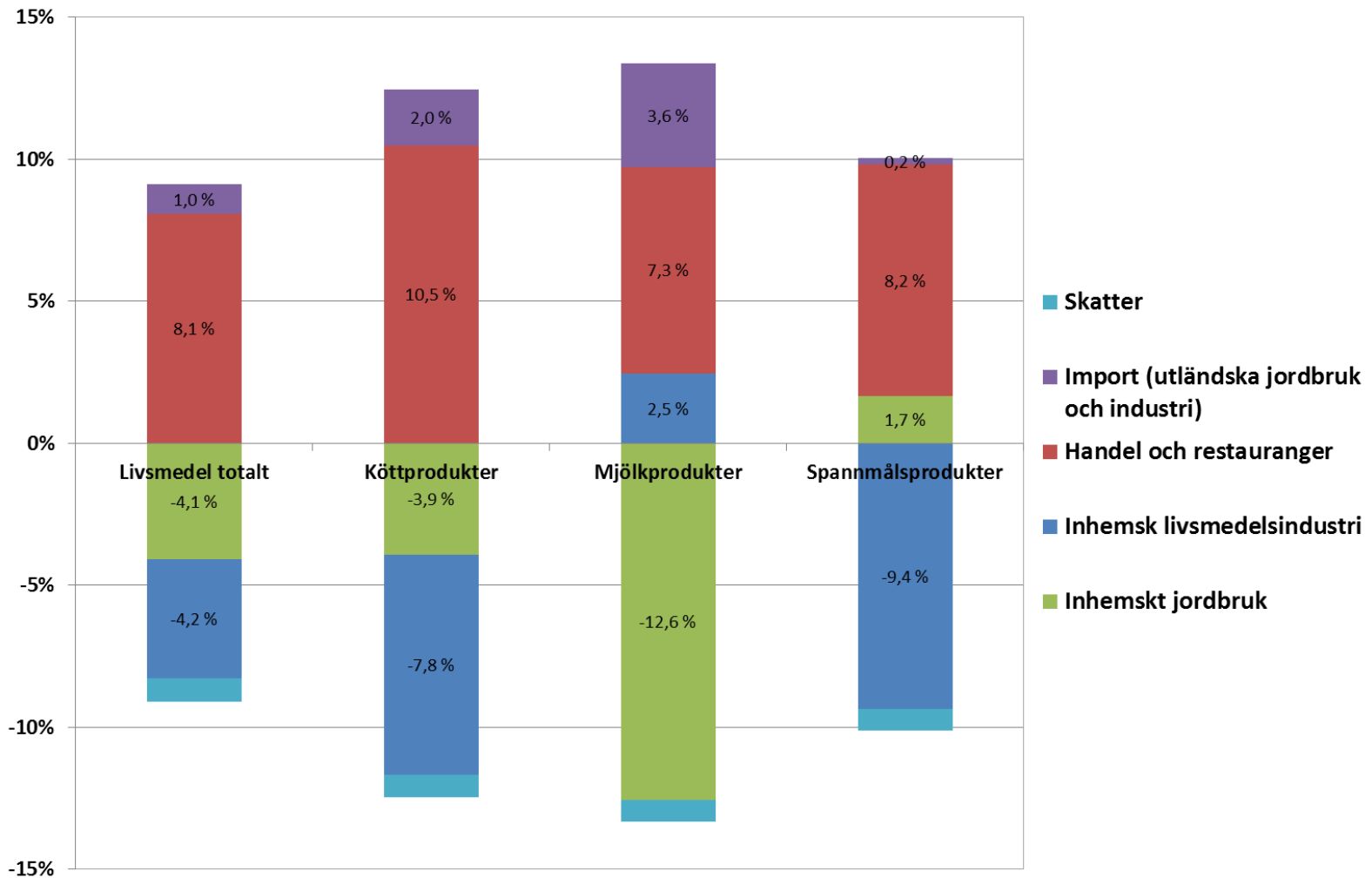
Centrala iakttagelser

- Jordbrukets och industrins andel av matens konsumtionsutgifter varierar enligt produktgrupp.
- Handelns och restaurangernas andel av matens konsumtionsutgifter är oberoende produktgrupp jämnast.
- Jordbrukets andel är för mjölkprodukternas del störst: konsumtionsmjölakens andel av mjölkprodukternas kostnad är störst men förädlingsgraden är relativt låg.
- Köttindustrins andel är stor: produktgruppen innehåller även långt förädlade produkter

Förändring i konsumtionsutgiftens andel 2000-2009

Procentenhet

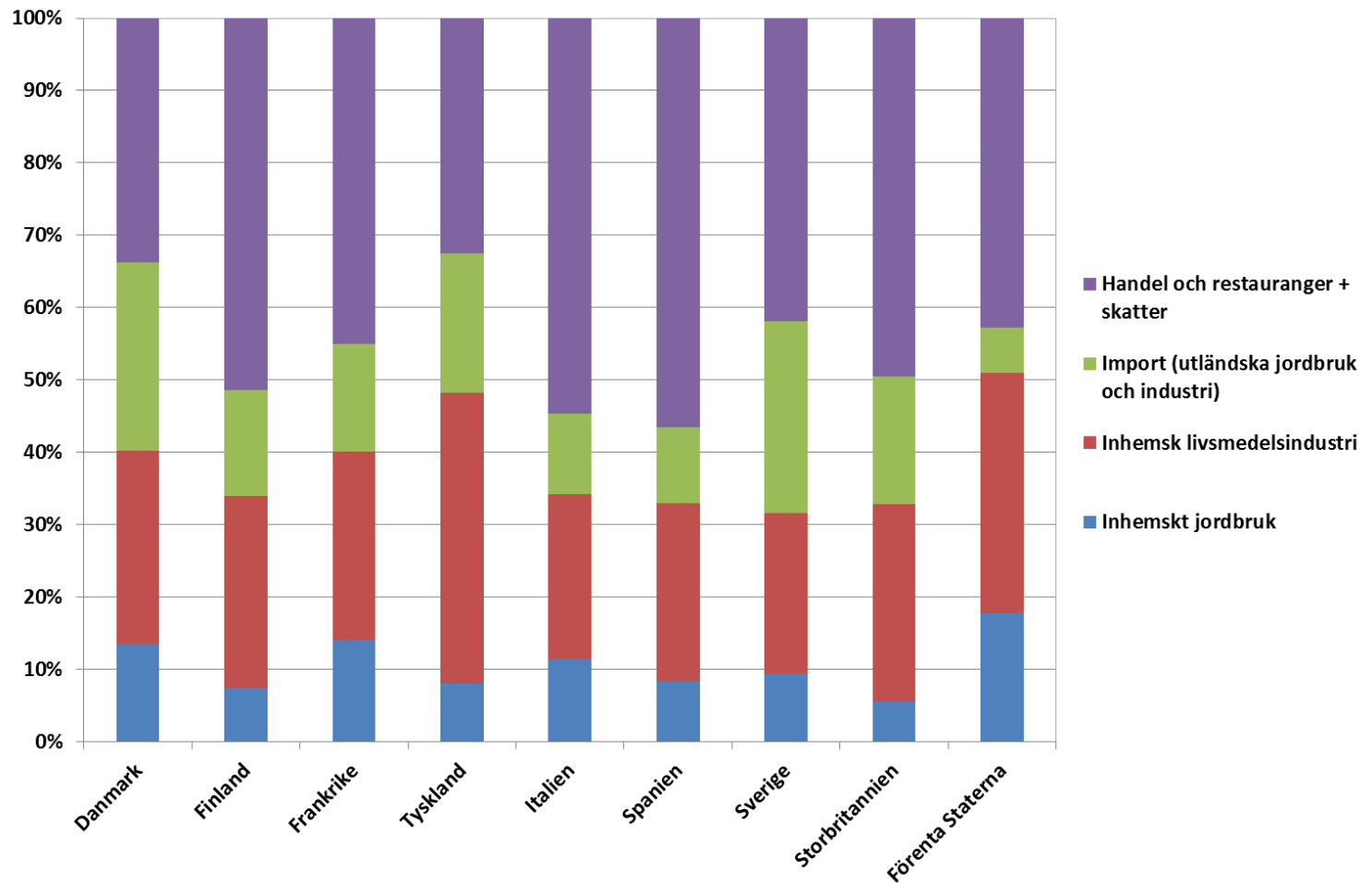

Livsmedelsindustrins andel växer för i gruppen mjölk

- En kraftig tillväxt av mervärdesprodukter (tex. hälsobefrämjande yoghurt).
- Produktlanseringarna har fallit ut väl.
- Exportmarknaden har en central roll: det tilläggsvärde som exporten har gett har förts över till den inhemska marknaden.
- Sektorn har en stark marknadsledare som även har förhandlingskraft.

Fördelning av konsumtionsutgifter på mat i livsmedelskedjan i olika länder år 2009

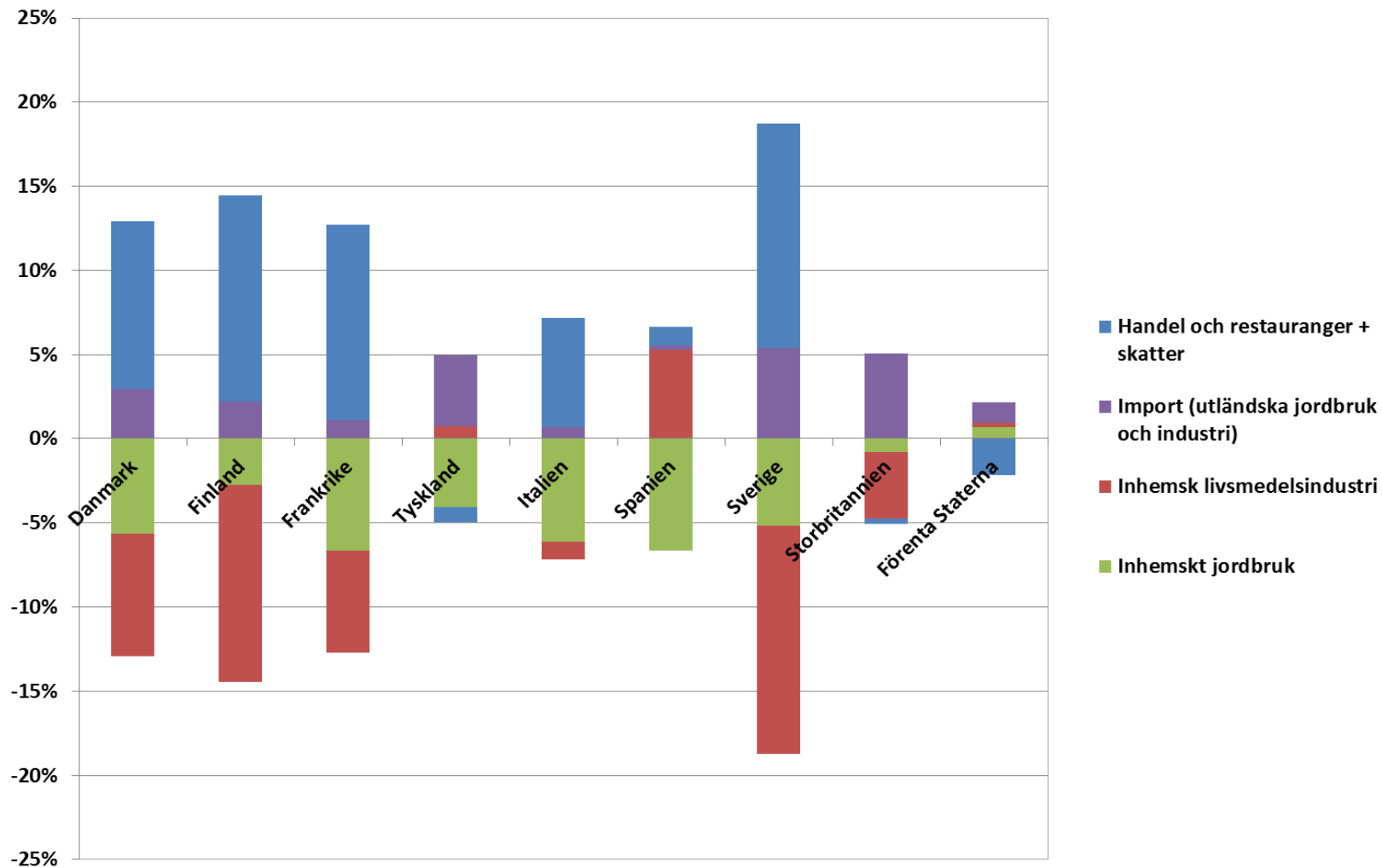

Centrala iakttagelser

- Jordbruket har den största andelen i USA – ca 18 %. I Stor-Brittanien stannar andelen på ca 6 procent.
- Livsmedelsindustrins andel är i landsjämförelsen väldigt jämn – ca 25 %. Ett undantag utgör Tyskland där andelen var år 2009 40%.
- Importens andel varierar kraftigt mellan länderna.
- Handels och restaurangernas samt skattens andel varierar kraftigt mellan länderna: centrala orsaker är momsens och skillnaderna i restaurangkulturen.

Förändring i konsumtionsutgift 2000-2009

Procentenhet

Centrala iakttagelser

- De största förändringarna har skett i Norden och i Frankrike. I dessa länder har handelns, restaurangernas och skatten sammanlagda andel växt kraftigt.
- I alla länder frånsett USA har jordbrukets andel av livsmedelskedjans bruttovärde minskat. I Norden och i Frankrike har livsmedelsindustrins andel minskat märkbart.
- Importlivsmedlens andel har vuxit i alla länder som granskats.

Slutsatser

- Forskningsresultatet stöder många andra forskningars slutsatser: detaljhandelns ställning i livsmedelskedjan har stärkts.
- Hur matens konsumtionsutgifter fördelar sig mellan olika sektorer och hur andelarna förändrats återspeglar den märkbara strukturella förändring som skett inom livsmedelskedjan.
- Livsmedelsmarknadens utveckling har gått i samma riktning i många medlemsländer. Den största förändringen mellan livsmedelskedjans olika aktörer har skett i Norden och Frankrike.